

TLAČOVÁ SPRÁVA

Kríza za 282 miliárd eur: Program Skutočne zdravá škola predstavuje recept na nápravu systému školského stravovania v Európe

Bratislava, 12.3.2026 – Pri príležitosti **Medzinárodného dňa školského stravovania** zverejňuje program **Skutočne zdravá škola** ako partner európskeho projektu **SchoolFood4Change (SF4C)** prelomové údaje z trojročného testovania „celoškolského prístupu k stravovaniu“ (Whole School Food Approach). Správa dokazuje, že školské jedálne predstavujú najúčinnější, no zároveň doteraz najviac podceňovaný nástroj na dosiahnutie cieľov Zelenej dohody pre Európu a zaistenia zdravia detí.

V bruselských inštitúciách politici vedú rozsiahle diskusie o komplexnosti Vízie pre poľnohospodárstvo a potraviny, o naliehavosti Európskej záruky pre deti či o budúcnosti spoločnej poľnohospodárskej politiky. Miestom, kde sa však tieto strategické dokumenty stretávajú s realitou – a kde sa rozhoduje o ich úspechu alebo zlyhaní – je pravdepodobne najhlučnejšia miestnosť každej školy: školská jedáleň.

V týždni, keď si pripomíname Medzinárodný deň školského stravovania, je potrebné prestať vnímať školské stravovanie len ako logistickú nákladovú položku či doplnok vzdelávania. Naopak, je potrebné uznať jeho skutočný význam: ide o mimoriadne silný, no zatiaľ nedostatočne využívaný nástroj systémovej zmeny.

Zdravie detí: systémové varovanie

Štatistiky sú alarmujúce. V súčasnosti má každý štvrtý dospelý v Európe preobezitu alebo obezitu (WHO). Nejde pritom len o otázku individuálnych rozhodnutí alebo chudoby. Tento trend je dôsledkom potravinového prostredia, v ktorom sa vysoko spracované potraviny s nízkou nutričnou hodnotou stali najdostupnejšou a najlacnejšou voľbou pre väčšinu rodín bez ohľadu na sociálno-ekonomické zázemie.

Pre mnohé deti je školské jedlo jediným spoľahlivým zdrojom kvalitnej výživy počas dňa, ktorý je inak ovplyvnený nefunkčným potravinovým systémom. Na strane produkcie zároveň poľnohospodári protestujú za spravodlivé príjmy a klimatická kríza si vyžaduje prechod na udržateľné potravinové systémy.

Ekonomický imperatív: prevencia namiesto liečby

Súčasný stav je *dlhodobou neudržateľný*. Choroby súvisiace so stravou, najmä kardiovaskulárne ochorenia, *stojú ekonomiku Európskej únie približne 282 miliárd eur ročne v nákladoch na zdravotnú starostlivosť a v stratenej produktivite*. V Európe má *každé štvrté dieťa preobezitu alebo obezitu*, zatiaľ čo u iných narastá potravinová neistota a nedostatok mikroživín.

„Celoškolský prístup k stravovaniu, ktorý je základom nášho programu Skutočne zdravá škola, funguje ako ochranný štít. Podporuje vznik zdravých návykov už v detstve a mení školský obed z bežnej organizačnej povinnosti na strategickú investíciu s dlhodobým prínosom,“ uvádza Eva Blaho, riaditeľka programu Skutočne zdravá škola.

Úspech overený v praxi

Projekt SchoolFood4Change, financovaný z programu EÚ Horizont 2020, *dokumentuje úspešnú systémovú transformáciu na viac ako 600 školách v 12 členských štátoch EÚ*. Do iniciatívy sa však celkovo zapojilo približne 4 000 škôl v 22 krajinách, čím pozitívne ovplyvnila stravovanie viac než jedného milióna detí. Približne 400 škôl získalo bronzovú, striebornú alebo zlatú certifikáciu SchoolFood4Change za svoje úsilie pri zavádzaní celoškolského prístupu k stravovaniu.

Základom tejto transformácie je *metóda celoškolského prístupu k stravovaniu (Whole School Food Approach)*, ktorá buduje zdravú a udržateľnú kultúru stravovania priamo v centre školských komunít. Tento prístup vníma školy – od materských až po stredné – ako *klúčových katalyzátorov zmeny celého potravinového systému*.

Tri piliere celoškolského prístupu

- **Udržateľné obstarávanie a prevádzka**

Odklon od princípu „najnižšej ceny“. Školy sa stávajú stabilným odberateľom regionálnych a ekologických producentov, čím posilňujú strategickú potravinovú autonómiu Európy.

- **Jedlo ako súčasť vzdelávania**

Teória sa prepája s praxou prostredníctvom školských záhrad, hodín varenia alebo exkurzií na miestne farmy.

- **Aktívne zapojenie komunity**

Do riešenia sa zapájajú nielen žiaci a učitelia, ale aj rodičia, poľnohospodári, podnikatelia a širšia občianska spoločnosť.

Výzva k akcii: od projektov k trvalej politike

Aby sa výsledky z viac ako 850 škôl, ktoré už v Európe celoškolský prístup k stravovaniu plne zaviedli, stali celoeurópskym štandardom,



autori správy vyzývajú politických predstaviteľov EÚ na prijatie nasledujúcich krokov:

- **Štandardizácia kvality**

Stanoviť minimálne štandardy pre zdravé a udržateľné školské stravovanie a vzdelávanie v celej EÚ.

- **Financovanie koordinátorov**

„Prejsť od krátkodobých grantov k dlhodobým investíciám do ľudských zdrojov. „Odolný systém nemožno budovať na dočasných projektoch,“ upozorňuje správa.

- **Medzirezortná spolupráca**

Vytvoriť pracovnú skupinu prepájajúcu politiky poľnohospodárstva, zdravotníctva a školstva. Školské stravovanie už nesmie byť tzv. „politickou sirotou“.

„Máme dáta, máme funkčný recept a máme podporu 43 medzinárodných partnerov. Teraz potrebujeme politickú odvahu, aby sa zdravé a udržateľné stravovanie stalo základným právom každého dieťaťa v Európe,“ uzatvára správa.

Celú správu založenú na dôkazoch je možné prečítať tu: *„From Pilot Projects to Policy: Evidence from Three Years of Implementing the Whole School Food Approach in Europe“* (v angličtine).

Viac informácií o celoškolskom prístupe k stravovaniu nájdete na webovej stránke programu Skutočne zdravá škola. Ďalšie informácie o projekte SchoolFood4Change sú dostupné na jeho oficiálnej stránke.

ZDROJE

WHO European Childhood Obesity Surveillance Initiative (COSI): Report on the sixth round of data collection, 2022–2024

Cardiovascular Health – Public Health – European Commission

KONTAKT PRE MÉDIÁ

Miriám Hríňová

Marketing, Social Media Manager

Skutočne zdravá škola

miriam@skutocnezdravaskola.sk

Pre všeobecné otázky týkajúce sa projektu,
prosím, kontaktujte:

info@schoolfood4change.eu

schoolfood4change.eu

This project has received
funding from the European
Union's Horizon 2020 research
and innovation programme
under grant agreement
No 101036763.

